

## ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ

เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๔

เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและส่งเสริมการใช้ยาจากสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมภูมิปัญญาให้ได้รับการต่อยอดโดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านกลไกการวิจัยและพัฒนาจากสมุนไพรอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเอง และเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงทางยาให้กับประเทศ ซึ่งเป็นไปตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเพื่อให้บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘ (๔) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(๒) ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ข้อ ๒ ให้ใช้รายการยาจากสมุนไพรในบัญชีแนบท้ายประกาศนี้ เป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร

ข้อ ๓ รายละเอียดของรายการยาจากสมุนไพรให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร เรื่อง คู่มือการใช้ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร

ข้อ ๔ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

อนุทิน ชาญวีรกูล

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ

## รายการบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร

แนบท้ายประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. 2564  
ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2564

รายการยาจากสมุนไพรที่เป็นรายการบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรตามประกาศฉบับนี้ หมายถึง รายการยาจากสมุนไพรสำหรับใช้ในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข โดยมีสรรพคุณ/ข้อบ่งใช้ เป็นไปตามที่หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายได้อนุมัติไว้ หรือเป็นรายการยาจากสมุนไพรที่เป็นเภสัชตำรับ โรงพยาบาล (รพ.) ที่ได้รับการยกเว้นตามกฎหมาย หรือเป็นไปตามโครงการที่ได้รับอนุมัติโดยคณะกรรมการ พัฒนาระบบยาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร ซึ่งประกอบด้วย บัญชีย่อย 3 บัญชี ได้แก่ บัญชี 1 บัญชี 2 และบัญชี 3

**บัญชี 1 หมายความว่า** รายการยาที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ มีหลักฐานที่สนับสนุนการใช้ตามสรรพคุณ (health benefits) หรือข้อบ่งใช้ (clinical indication) มีประสิทธิผลการใช้ ในประเทศไทยอย่างเพียงพอ สามารถใช้ในสถานพยาบาล โดยแบ่งเป็น

1.1 ไม่มีเงื่อนไขการใช้

1.2 มีเงื่อนไขการใช้ เช่น คุณสมบัติของแพทย์ผู้สั่งใช้ ระดับสถานพยาบาล

**บัญชี 2 หมายความว่า** รายการยาที่ต้องใช้โดยแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้นๆ โดยใช้องค์ความรู้การแพทย์แผนไทย

**บัญชี 3 หมายความว่า** รายการยาสำหรับโครงการพิเศษของหน่วยงานของรัฐ มีองค์ประกอบ  
ต่อไปนี้

1. มีหน่วยงานรับผิดชอบทั้งโครงการและงบประมาณ

2. นำเสนอโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งประกอบด้วย

2.1 บทสรุปผู้บริหาร

2.2 หลักการและเหตุผลของโครงการ รวมทั้งที่มาของการพัฒนาสูตรตำรับ (ถ้ามี)

2.3 มีวัตถุประสงค์

2.4 วิธีการดำเนินโครงการ

2.5 กำหนดระยะเวลาเริ่มต้น-สิ้นสุดโครงการชัดเจน

2.6 ต้องมีการระบุ สรรพคุณเฉพาะ (specific health benefits) หรือข้อบ่งใช้ (clinical indication) และกำหนดวิธีใช้ยา ให้ชัดเจน

2.7 แนวทางการติดตามประเมินผลการใช้ยาทั้งด้านประสิทธิผลและความปลอดภัย โดยมีการรายงาน ความปลอดภัยไปยังศูนย์เฝ้าระวังความปลอดภัยด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ (HPVC) ในทุกรายที่พบ

2.8 มีแนวทางการติดตามความร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วย

2.9 มีหนังสือแสดงความจำนงในการรับผิดชอบและสนับสนุนงบประมาณจาก  
หน่วยงานภาครัฐ

3. ให้รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบยาหลักแห่งชาติ  
ด้านสมุนไพรทุก 1 ปี และเมื่อสิ้นสุดโครงการ

โดยรายการยาจากสมุนไพรประกอบด้วย ชื่อยา รูปแบบยา และบัญชีย่อย นอกจากนี้อาจ  
ระบุเงื่อนไข และ/หรือหมายเหตุ และ/หรือความแรง ไว้ด้วย



## รายการยาจากสมุนไพร

(1) ยาเขียวหอม	รูปแบบยา ยาผง ยาเม็ด (รพ.) ยาผง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(2) ยาเถาวัลย์เปรียง	รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(3) ยาเบญจกูล	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(4) ยาเปลือกมังคุด	รูปแบบยา ยาน้ำใส (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(5) ยาเมล็ดน้อยหน่า	รูปแบบยา ยาครีม	บัญชี 1(1.1)
(6) ยาเหลืองปิดสมุทร	รูปแบบยา ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(7) ยาแก้ไอผสมกานพลู	รูปแบบยา ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(8) ยาแก้ไอผสมมะขามป้อมสูตรตำรับที่ 1	รูปแบบยา ยาน้ำ (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(9) ยาแก้ไอผสมมะขามป้อมสูตรตำรับที่ 2	รูปแบบยา ยาน้ำ (รพ.)	บัญชี 1(1.1)

(10) ยาแก้ไอผสมมะนาวดอง	รูปแบบยา ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(11) ยาแก้ไอพื้นบ้านอีสาน	รูปแบบยา ยาน้ำ (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(12) ยาไพล	รูปแบบยา ยาครีม	บัญชี 1(1.1)
(13) ยากระเจี๊ยบแดง	รูปแบบยา ยาชง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(14) ยากล้วย	รูปแบบยา ยาผง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(15) ยาขมิ้นชัน	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(16) ยาขี้ผึ้งไพลสูตรตำรับที่ 1	รูปแบบยา ยาขี้ผึ้ง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(17) ยาขี้ผึ้งไพลสูตรตำรับที่ 2	รูปแบบยา ยาขี้ผึ้ง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(18) ยาจันทลีลา	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(19) ยาชุมเห็ดเทศ	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาชง ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)

(20) ยาตรีผลา	รูปแบบยา ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(21) ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด	บัญชี 1(1.1)
(22) ยาทิงเจอร์ทองพันชั่ง	รูปแบบยา ยาทิงเจอร์ (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(23) ยาทิงเจอร์พลู	รูปแบบยา ยาทิงเจอร์ (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(24) ยาราศุบรรจบ	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(25) ยาราศุบเซย	รูปแบบยา ยาน้ำ (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(26) ยาน้ำมันไหล	รูปแบบยา ยาน้ำมัน (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(27) ยาบัวบก	รูปแบบยา ยาครีม ยาครีม (รพ.) ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(28) ยาบำรุงโลหิต	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)

(29) ยาประคบ	รูปแบบยา ยาประคบสมุนไพร (สด/แห้ง) (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(30) ยาประสะเจตพังคี	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(31) ยาประสะกะเพรา	รูปแบบยา ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(32) ยาประสะกานพลู	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(33) ยาประสะจันทน์แดง	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(34) ยาประสะมะแว้ง	รูปแบบยา ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(35) ยาปราบชมพูทวีป	รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(36) ยาพญาหอ	รูปแบบยา ยาครีม ยาโลชั่น สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) ยาโลชั่น (รพ.) สารละลาย (สำหรับ ป้ายปาก) (รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.) ยาทิงเจอร์ (รพ.)	บัญชี 1(1.1)

(37) ยาพริก	รูปแบบยา ยาเจล ยาครีม (รพ.) ยาเจล (รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(38) ยาฟ้าทะลายโจร	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(39) ยามะขามแขก	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาขง ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(40) ยามะระขึ้นก	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาขง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(41) ยามันทรธาตุ	รูปแบบยา ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(42) ยารางจืด	รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(43) ยาริดสีดวงมหากาฬ	รูปแบบยา ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(44) ยาว่านทางจระเข้	รูปแบบยา ยาเจล ยาโลชั่นเตีรียมสด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)



(45) ยาวิสัมพยาใหญ่	รูปแบบยา ยาผง	บัญชี 1(1.1)
(46) ยาสเปรย์กระดุกไก่อดำ	รูปแบบยา ยาน้ำสำหรับพ่นผิวหนัง	บัญชี 1(1.1)
(47) ยาสารสกัดขมิ้นชัน	รูปแบบยา ยาแคปซูล	บัญชี 1(1.1)
(48) ยาสารสกัดผงฟ้าทะลายโจร	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด	บัญชี 1(1.1)
(49) ยาผสมเพชรสังฆาตสูตรที่ 1	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาแคปซูล (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(50) ยาผสมเพชรสังฆาตสูตรที่ 2	รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(51) ยาผสมโคคลานสูตรตำรับที่ 1	รูปแบบยา ยาชง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(52) ยาผสมโคคลานสูตรตำรับที่ 2	รูปแบบยา ยาต้ม (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(53) ยาผสมโคคลานสูตรตำรับที่ 3	รูปแบบยา ยาต้ม (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(54) ยาหญ้าดอกขาว	รูปแบบยา ยาชง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(55) ยาหญ้าหนวดแมว	รูปแบบยา ยาชง ยาชง (รพ.)	บัญชี 1(1.1)

(56) ยาหอมเทพจิตร	รูปแบบยา ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(57) ยาหอมแก้ลมวิงเวียน	รูปแบบยา ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(58) ยาหอมทิพโอสถ	รูปแบบยา ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(59) ยาหอมนวโกฐ	รูปแบบยา ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(60) ยาหอมอินทจักร์	รูปแบบยา ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(61) ยาห้าราก	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด	บัญชี 1(1.1)
(62) ยาอำมฤควาที	รูปแบบยา ยาผง ยาลูกกลอน ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.1)
(63) ยาเลือดงาม	รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(64) ยาไฟประลัยกัลป์	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.2)

(65) ยาไฟहाँกง	รูปแบบยา ยาผง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(66) ยากษัยเส้น	รูปแบบยา ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(67) ยาชิง	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาขง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(68) ยาธรณีสันชะฆาต	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(69) ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี delta-9- tetrahydrocannabinol (THC) และ cannabidiol (CBD) ในอัตราส่วน 1:1	รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อหูใน ช่องปาก (Oromucosal drops)	บัญชี 1 (1.2)
(70) ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี delta-9- tetrahydrocannabinol (THC) ไม่เกิน 0.5 mg/drop	รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อหูใน ช่องปาก (Oromucosal drops)	บัญชี 1 (1.2)
(71) ยาประสะเปราะใหญ่	รูปแบบยา ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(72) ยาประสะไหล	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยา ลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.2)

(73) ยาปลูกไฟธาตุ	รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(74) ยามหาจักรใหญ่	รูปแบบยา ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(75) ยามหานิลแห่งทอง	รูปแบบยา ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(76) ยาสตรีหลังคลอด	รูปแบบยา ยาต้ม (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(77) ยาหัตถ์ธรรา	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(78) ยาสารสกัดจากเถาวัลย์เปรียง	รูปแบบยา ยาแคปซูล	บัญชี 1(1.2)
(79) ยาผสมเถาวัลย์เปรียงสูตรตำรับที่ 1	รูปแบบยา ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(80) ยาผสมเถาวัลย์เปรียงสูตรตำรับที่ 2	รูปแบบยา ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(81) ยาหญ้าปักกิ่ง	รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชี 1(1.2)
(82) ยาแก้ลมแก้เส้น	รูปแบบยา ยาผง	บัญชี 2

(83) ยาแก้ลมอัมพฤกษ์	รูปแบบยา ยาผง (รพ.)	บัญชี 2
(84) ยาตรีเษรมาศ	รูปแบบยา ยาผง (รพ.)	บัญชี 2
(85) ยาตรีพิกัด	รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.)	บัญชี 2
(86) ยาทำลายพระสุเมรุ	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง	บัญชี 2
(87) ยาบรรเทาโรคสี่ดวงทวารหนัก	รูปแบบยา ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชี 2
(88) ยาสุขไสยาสน์	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง	บัญชี 2
(89) ยาอภัยสาลี	รูปแบบยา ยาลูกกลอน ยาเม็ด	บัญชี 2
(90) ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากช่อดอก ซึ่งยามี delta-9- tetrahydrocannabinol (THC) 2.0 mg/ml	รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อหูใน ช่องปาก (Oromucosal drops)	บัญชี 3
(91) ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากราก ลำต้น กิ่ง ก้าน ใบ ดอก และเมล็ด	รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อหูใน ช่องปาก (Oromucosal drops)	บัญชี 3

(92) ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี cannabidiol (CBD) 100 mg/ml และมี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) ในอัตราส่วนที่ CBD:THC มากกว่าหรือเท่ากับ 20:1	รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อหูใน ช่องปาก (Oromucosal drops)	บัญชี 3
(93) ยาสารสกัดจากฟ้าทะลายโจร	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด	ไม่ระบุบัญชี
(94) ยาจากผงฟ้าทะลายโจร	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด	ไม่ระบุบัญชี